

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST' A
luni
20 noem.
2 dec.

Ese totu a opt'a di
Pretiuu pentru Austria
pe Jul. Dec. 4 fl. —
Pentru Romania
pe Jul.—Dec. unu galbenu.

Nr.
45.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a morariloru Nr. 10.
unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu
III
1867

ASILULU COPILEI.

- „Pentru ce-su, copila, rosii, ardietőre,
Manile ti?“ i-díce mam'a 'ntrebatóre.
- „Am culesu capsione colo pintre spini,
Sí d'acec'a-su rosii ale mele mani.“
- „Ce sunt vinetíte adi buzele tale?“
- „Am mancatu la mure colo diosu in vale.“
- „Ér adi a ta facia pentru ce-a palitu?“
Tace . . . se confunda . . . apoi a graitu:
- „Du-te, du-te, mama, las' sê-mi sape mie
Unu mormentu si 'ntrinsulu se m'atundu de viia,
- Si radie' o cruce susu la capulu meu,
Ér pe cruce scrie cum ti-oiu spune eu:
- „Cu mani rosie-odata ea venis'a casa;
Le strinses'amantulu ne mai vrendu s'o lase.
- Alta di cu buze vinete a venitu;
Elu le sarutase pan' au vinetítu.
- Mai in urma vine trista si palita;
Ah! ea fu tradata; aici e seutita!“

Arone . Densusianu.

ILÉN'A.

Novela originala.
(Urmare.)

O casania lunga mai avea inca lelea Frasinina de a insírá, de cumva nu esia mosiu Tom'a din lontru, ca sê-o intrerumpa, ne mai potendu-si splicá, câ ce siede Ilén'a atát'a p'afara?

Ivirea lui mosiu Tom'a, pentru Ilén'a, parú, ca o lovitura mortala, prin care si-vedea derimate tóte visurile cele de auru, tóta fericirea venitoriului . . . si totu-si anim'a Ilenei nu potea simti altuceva, decátu fericire, candu lu-vediu; pentru-câ mosiu Tom'a erá tat'a ei.

Tóc'a betranei inse, neci la ivirea mosiului nu mai vrea sê-incete, ci s'apucà a o acusat' pre biét'a féta, cum numai i-esia pe gura: câ Ilén'a nu mai vre sê pórt'e frica de nimene si câ i-amblâ mintea pe déluri; câ Ilén'a, precum se vede, dóra neci n'are voia de mârítu si inca multe de acele ca-acele. Biét'a fetitia tacea si plangea, pana candu mosiu Tom'a o amesurá cu nesce priviri ca totu atâtea sageti crunte pentru anim'a ei cea blanda. Ea sciea bine, câ voi'a lui mosiu Tom'a trebue se fia si voi'a ei, câ-ci altucumu sciea bine si-acea, câ tata-seu e omu crancenu, candu ajunge la stadiulu maniei; ci ea totu-si cutedià sê faca o proba, dóra lu-va potea molcomí, dóra lacrimile lu-voru potea abate de la propunerea lui cea atátu de tirana pentru dens'a.

— Sciu tata — începù cu ochii plini de lacrimi, cu o voce, de care ar fi fostu în stare sê se inmóià si anim'a cea de pétra — sciu, câ voi'a ta, e voi'a lui Ddiu pentru mine... voesce, si eu voiu calcá 'n focu pentru voi'a ta... dar vedi, eu sciu si aceea, câ tu esci unu tata bunu si tu nu poti dorí altuceva, decâtu fericire pentru fét'a ta; ci pasulu, ce m'ascépta se lu-facu în sér'a acést'a, numai si senguru pentru voi'a ta, ar avea sê mi-deschída calea catra-o nefericire lunga, mai lunga ca viét'a, mai lunga ca vecinic'i'a. O, tata, gandesce, câ si tu ai iubitu în teneréti'a ta si eu inca am o anima, ce scie sê simtia, ce scie sê iubésca, dar pre Nutiu nu lu-va potea iubi neci odata. O, cauta numai, én cauta, câtu de maniosu mai privesce spre mine lucéferulu cel'a... acel'a-e ochiulu lui Ddiu si-ace-l'a par' câ vré sê mi spuna, sê iubescu, câ-ci trebuie sê iubescu, dar pre Nutiu nu, neci odata... asculta numai, câtu de jelnicu mai resuna fluer'a cec'a... acce'a-e fluer'a lui Tanasia si acce'a par' câ vré sê mi spuna, sê iubescu, câ-ci trebuie sê iubescu, dar pre Nutiu nu, neci odata... o, nu me sílí dara. sê iubescu candu nu potu, candu urescu, mai bine mi-smulge anim'a din pieptu si o arunca la paseri, ca sê se nutrésca cu ea si eu ti-voiu sarutá manele si mi-voiu trimite sufletulu din cec'a lume, ca sê te imbraciosiedie. pentru câ mai mantuitu de braciulu unui'a, pre care nu lu-potu iubi... — dar aci amutí viersulu Ilenei, trebuí sê amutiésca. câ-ci mani'a ce fulger'a din ochii lui mosiu Tom'a, i-cuptusí graiulu de pre budie, i-oprí sangele din vîne si i-pusa pe anima o lume de gliúctia, sub care trebuí sê cada la pitiórele lui, ca o frundia rupta, ca o vîp-tima ne mai scutita de nimene.

Mosiu Tom'a o-impinse de la pitiórele sale cu dispretiu; elu nu mai sciea câ-e tata.

Din anim'a Ilenei se stensa si ultim'a radia de sperantia; ea nu erá pregatita la acea, ca sê póta dá pieptu cu dispretiulu celu cumplitu alu tatane-seu; ca n'a invetiátu alta, decâtu a se supune si a iubi fierbinte... si-acum starea in pulbere, têraindu-se la pitiórele cele parintiesci si imbratiosiedu-le de nou tare si caldurosu, impú a le udá cu lacrimi multe, pana ce lelea Frasinina ne potendu face neci ea. ca sê nu scape câta-va lacrimi se apucà cu gur'a de mosiu Tom'a:

— Da tu ce faci, pentru numele lui Ddiu! Da gandesce, câ ti-e fét'a si dóra nu ti-e voi'a s'c sdrobesci in pitióre... séu nu scii tu se i-spuni cu frumosulu, ce ti-e voi'a... Dómne, Dómne, da pohêrsitu mai poti fi...

— Nu, banu — o intrerupsa Ilén'a si scu

landu-se repede si-incestà manele pe langa grumadii tatane-seu — voi'a ta tata e santa pentru mine... o nu me respinge de la tine si eu ti-voiu urmarí vointi'a ta, asié precum vei dice tu, câ-ei eu n'am invetiátu de la tine alta, decâtu supunere si iubire... o érta-me tata si mi-spune, ce sê facu si cuvintele tale voru fi cuvintele lui Ddiu inaintea mea... o tata!...

Atât'a blandétia curgea din viersulu ei, încátu aru fi compatimitu-o si angerii; dar pre mosiu Tom'a, inca totu nu lu-lasá mani'a, ca sê respunda nemicu, nemicu... ei numai o apucà de mana si-o trasa dupa sine catra usia. Ilén'a pasia încetu încâtrau o tragea tata-seu, stergandu si ochii, ca sê nu o véda ómenii, câtu a plansu ea de cu jele; dar anim'a ei totu nu încetá de-a plange, anim'a ei dorca, ca sê se rumpa...

Lelea Frasinina erá inlemnita; nu sciea ce sê si-esplice din tóte cele, ce vediú; ca n'a mai partitu de-aceste, de candu-e pe lume.

Sucí un'a din capu, ca-si cum ar dice, câ dio ei nu i-plúce tóta tréb'a acést'a...

— Ba reu-e totu-si, unde nu-e mama la casa — suspinà un'a grea si-apoi se trasa si ea catra usia si se bagà 'n casa. dupa Ilén'a si dupa mosiu Tom'a.

Tóte aceste, ce le eneraramu, fusera unu productu numai de câte-va mominte, pana candu cei din lontru, inchinandu cu glagile, neci nu visau, câ ce se intemplà p'afara.

Toti cei de-alungulu mesei, se seclara la intrarea Ilenei si i-poftira: séra buna si norocu si senatate. Ilén'a numai cu unu suspinu li-potú respunde strabatendu apoi pana la pop'a Ilie, ca sê i-sarute man'a, ca-si alti crescini; pop'a Ilie o binecuventà cu trei degete.

Apoi s'apucara la lucru. Lu-chiémara nainte pre Nutiu si i-pusera man'a 'n man'a Ilenei si le schimbara naframile... Nutiu ridca ca unu mutalêu, Ilén'a plangea ca unu angeru...

Nu voiu descrie mai pe lungu încerdintiarea Ilenei, nu voiu descrie ceremoniile ce sunt legate de astufeliu de ospetic poporal, câ-ci cu asta oca-siune starostele mortu de bétu, nu potú se si-rostésca strofele sale indatinatate si astufeliu ospetiulu si-pierdú multu din valóre. Pop'a Ilie mogorogí dara in loculu Florii, câte-va blagosloveniú preste teneri, si apoi se asiediara toti cu totii de nou la mésa.

Deci Ilén'a schimbà credintia cu Nutiu, dar nu si-schimbà anim'a, nu, câ-ci anim'a de multu si-a fostu schimbatu-o cu Tanasia...

S'asiediara la mésa; Ilén'a siedea langa Nutiu; dar Ilén'a nu potea se-imbuce neci odata;

mancá inse Nutiu si 'n loculu ei, mancá si totu ridea.

Ilén'a erá galfêda ca o frundia de tótna, si erá morbósa . . . asié o durea capulu, si tóta tremurá . . . asié i-erá de frigu . . .

Candu incepúra ospetoi cu grosulu la pahare, Ilén'a se sculà incetisioru si se trasa pana la vétra si dupa ce scociorf foculu cu unu va-trariu, esí pe usia afara, asié, încátu nimene nu o luà pe séma, neci chiaru lelea Frasina, câ-ci ea tocmái atunci inchiná cu-o glagie.

Afara, sub stresina, erá unu patu ascernutu. Ilén'a se aruncà 'n elu si se 'nvelí cu unu tiolu, câ-asié i-erá de frigu . . .

Si Ilén'a adormí, imbetata si obosita de ganduri. Trebuea se aiba visuri grele, visuri crancene, câ-ci fruntea i-erá ineretita putînu si tóta erá asudata. Cine scie ce vedea ea prin visuri? . . .

De-odata numai o tredí din somnu unu tropotu, ca-si cum ar fi cadiutu ceva de susu de óre-unde, langa patulu ei. — Se sculà dreptu in susu si se stérsa pe ochi si se stérsa pe frunte si-epoi si-tientí ochii spre pamentu . . . Diarf ceva josu langa patu si se aplecà sê véda ce-e? . . . Erá cumun'a ce-o aruncase a séra pe verfulu casei . . .

O radicà de la pamentu si-o asiedià in patu langa sine si-apoi si-ascunse capulu intre perini si incepú a plange, asié, precum n'a mai plansu inca neci odata . . . Sermana féta, câ de graba ti-a cadiutu cunun'a fericirei! . . .

Din lontru inca totu se mai audiá murmurulu ospetiloru.

Lelea Frasina esiá din candu in candu afara, ca sê véda, ce mai face Ilén'a?

Ilén'a erá totu in patu. Betran'a mergea la dens'a si-o netediá pe capu si-o sarutá pe frunte si-o adhiá: Dormi, suflet'a mea, dormi si visédia pan' esci inca féta . . .

Si Ilén'a visá; dar visurile ei erau chinuri si torturi . . . câ-ci Ilén'a erá morbósa . . .

II.

Au trecutu dóue septamani de la ineretia-rea Ilenei si poimane va fi nunt'a; dar Ilén'a nu si-chichesce pletele cu flori si nu si-pune cunun'a pe capu, sê véda, cum i-a stá ca mirésa . . . Ilén'a, e totu morbósa inca, i-morbosulu sufletulu ei anim'a-i totu plange, pierduta 'n cugete grele.

Multe scieau inse, sê vorbésca, sê lefetésca despre Ilén'a — fetele satului, fetele cele pismetie.

— Audi tu soro, Ilén'a Tomí se marita;

marite-sê dieu, batâru astadi, câ destulu a fetitu pan' acuma; marite-sê, câ dio mie nu mi-pasa.

— Ei, d'apoi vediut'o-ai, câtu mai erá de incrediuta, cum se tienea, gandeai, câ-e o féta de domnu; batâru, câ dio neci ea nu erá cumun'a satului, neci mai buna, neci mai harnica de-câtu altele.

— Dar io neci nu sciu, ce mai nebuneau asié tare si flacaii esti de fetiori dupa ea, ca si cum altele neci n'aru fi mai de rendu si mai harnice si mai frumóse, decâtu Ilén'a Tomí.

— Aste-su cale-vale; dar vediutu-ati, câ noi neci nu inchepeamu la rendu din'nainteá ei, la dantiu si la vorbe; totu ea se facea mai inticlépta . . .

— No, câ duca-sê dio de mine 'n scirea domnului, batâru vomu fi hodinite; da sciu câ o-a 'nvetiá pe ea Nutiu, cum sê fia incrediuta de acuma n'ainte . . . bine-a si face . . .

Astufeliu siopoteau pe de-ascunsulu, fetele cele fetióre.

— Da én asculta, ortaca draga, asculta, pentru Ddieu! Ilén'a Tomí ambla dupa maritu . . . apoi cum ni-s'a cóce canep'a? Audi tu numai . . .

— Déca abié-e desicsprediece ani si-acuma si ambla dupa barbatu? No, câ frumosu i-se siede . . .

— D'apoi voi neci n'ati auditu, câ ce dice Todor'a Mandronei; dice, câ Ilenei neci nu i-pasa de Tanasia; câ la uitatu si batâru câ cum lu-iubea odata . . . seraculu Tanasia, câtu-e de sdrévanu si cum o mai iubea de tare . . .

— No, câ sciu c'a avutu pe cine mai iubí . . . pe frusc'a aceea, care n'are grige, fia cine-a fi, numai sê fia barbatu si-apoi sê se marite.

— Déca vedi drag'a mea, noi inca suntemu destulu de tenere, nu póte dice nime nemica, si totu-si noi nu ne grabimu asié tare cu maritatu-lu; ba dio ea ar pótea mai acceptá; lese, marite-sê altele, cari su-mai de rendu ca ea . . .

— Hei, câ tare s'a stricatu satulu nostru, drag'a mea!

— Déca disu-am io destulu, ori n'am disu, câ fét'a ast'a a inceputu pré de vreme cu dragostea? . . . Éca ni, câ acumu ambla dupa barbatu, nu i-destulu, déca are dragutiú si inca ce dragutiú sdrévenu . . .

Si multe mai scieau inca se lefetésca fetele cele mai betrane, cari nu se poteau maritá.

Dar intre aceste, neci babele nu taceau; nu dieu, câ-ci babele au trecutu prin multe cele 'n lume si sfaturile loru nu poteau lipsí de la lucruri de-aceste.

Jonitia Badescu.

(Va urmà.)

Originea societății academice din București.

Domnule redactoru! Dta, vreu sê dîcu „Famili'a“ DTale, nu se ocupa neci cu politic'a civila, neci cu politic'a besericésca. Macar câ nu este familia, unde sê nu se faca câte-unu picu de politica — ba inca si politica inalta. Pentru ce? Pentru câ nimica nu este mai usioru, decâtu a face politica. Si ómeniloru li-placu lucrurile usióre.

DTa inse, séu „Famili'a“ DTale, v'ati alesu partea cea mai grea: partea de a nu face politica. Scîi câ partea cea buna v'ati alesu?

Acum io, care vreu sê me asociezú „Familiiei“ DTale, dar care, vrendu-nevrendu totu cu politic'a m'amu ocupatu — spune-mi cum sê me apropiu de DTa?

Asta véra, pe candu DTa fecesi caletori'a la Parisu, ti-aduci a minte câ la București s'au intrunitu romanii literati din tóte tierile locuite de romani, pentru a pune fundamentulu unității romane literarie. Ei, bine. Nu va fi deci fara interesu a cunósce istoriculu acestei institutiuni, care precum a dîsu venerabilulu dnu Cipariu, n'are de a face nemica cu ce este politicu.

Evangeliu Zappa, macedonénulu, inspiratu de evangeliulu limbei romane, zelosu de eternisarea numelui romanu, pietosu catra o natiune martira in Orientu, ofera statului romanu 3000 galbeni pentru cultur'a limbei si literaturii romane, si dîce: faca-se dictionariulu romanu; faca-se gramatic'a romana; ffa productulu geniului omenescu datu in limb'a romana! Si lasa voia libera guvernului de a urmarí acestu scopu.

Si statulu romanu, si guvernulu au primitu si au urmaritu *scopulu* in modulu celu mai eficace.

Ofertulu se face la 1860 lun'a februaru. Si domnitoriulu romaniloru dîce: ministeriulu cultelorú va luá actu de acestu ofertu, si *va fi cu sirguintia* pentru realizarea lui.

Er ministeriulu cultelorú si instructiunei publice totu la acelu anu, lun'a apriliu, propune consiliului de ministri a) a face multiamita lui Zappa cu decretu domnescu, spre indemnulu altora; b) a se face *subscriptiune natiunale* care cu fondulu Zappa, sê servésca la instituirea unei *societăți academice romane*; c) otaresce din fondulu Zappa feliurite premii.

Consiliulu ministrilorú apróba aceste propuneri.

Ide'a, dorulu, cugetulu atátoru romani erá sê se realizeze.

Domnitoriulu insu-si apróba aceste propuneri.

Cum de n'a urmatu indata realizarea?

Lucrulu bunu are si inimici. Noi sê nu ne ocupâmu acum cu aceste.

Evangeliu Zappa totu la anulu 1860 lun'a optomvre, vediendu dispusetiunile luate de ministru, mai oferesce 2000 galbeni, totu pentru scopulu maretiu memoratu mai in susu si dechiara, cumca, dupa sevirsîrea acestoru dóue lucrári, adeca: dictionariulu si gramatic'a, dobênd'a capitalului sê se 'ntrebuitiedie totu numai pentru cárti trebuitórie limbei si literaturii romane.

Totu la acelu anu urmédia o dispusetiune ministeriala, prin care se decide, câ fondulu de 5000 galbeni sê pórte numele de: Fondulu E. Zappa; fondulu sê se deie cu dobênda si din dobênda sê se premicdie cea mai buna gramatica si sê se lucredie dictionariulu. Urmédia apoi mai multe referate ministeriali si jurnale ale consiliului de ministri, precum si decrete ale Domnitoriului, prin cari se apróba dispusetiunile memorate mai in susu.

Astufeliu se aflá acést'a lucrare la finitulu anului 1862.

In an. 1863 se vede a fi intratu o pauza in lucrarea marétia, pentru venitoriulu frumósei generatiuni romane.

Dar ómenii totu-si se ocupau cu realizarea unei institutiuni, ce avea sê insufletésca si sê deie viétia unei natiuni intregi, si cu câtu lucrulu se parea câ merge mai incetu, cu atát'a mergea mai securu si cu cugetare mai matura.

Barbatii, carii se ocupau si cari au imbraciosiatu acést'a idea, nu poteau a nu cugetá la intrég'a romanime si asié Societatea nu potea sê fia compusa, decâtu din barbatii totororu tierilorú locuite de romani.

S'au facutu statute, s'a facutu regulamentul si Societatea erá pe aci-pe aci — a sê 'nfintia.

Sê nu uitamu câ Cuz'a voda inca a datu unu fondu de 1000 galbeni pentru acésta Societate.

Erá la a. 1866, lun'a februaru, candu vod'a Cuza cade si se formédia guvernulu provisoriu séu Locotenenti'a domnésca. Guvernulu de atunci reapucá lucrulu cu tóta energi'a, cu tóta anim'a, publicá statutele, chiemà la București pe romanii de litere din tóte pârtilé locuite de romani.

O bucuria generala s'a respénditu prin tóta lumea romana.

Dar erá data, ca acést'a bucuria, sê mai afle o pedeca, inainte de-a devení realitata.

Ministeriulu se schimba si afla pretextu de-

a revocá conchiamarea membriloru, defipta pre 1 aug. 1866.

Asié infintiarea Societatei academice romane, a trebuitu sê se amane inca pe unu anu.

Si erá la 1 aug. 1867, candu Bucurescii, capital'a Romaniei, erá vesela, câ póte intruní pentru prim'a-data, fíi Romanimei, cari nu tre-bueau a fi despartiti neci odata! . .

acelu momentu, candu vedeai romanii imbracio-siendu-se unii cu altii si strengendu-se la piep-tulu unulu-altui'a, pentru a nu se mai despartí neci odata. Atátu de mare si-atátu de puternica este iubirea fratiésca! . . Barbatii Bucuresciloru, petrunsi de marea insemnatate a unirei fratésce, au primitu cu caldura pre fratiiloru din departári, cari ardeau de dorulu: a se intruní cu ei.

CANOVA.

Bucuri'a Bucuresciloru erá intr' adeveru — bucuria romanésca, candu ca prin unu farmecu divin, erau adunati fíi esilati de-atát'a tempu de la sinulu maicei loru, de la vétr'a gloriei — si erau adunati, ca sê formédie, ca sê renvie epóc'a de auru pentru Romanime! . .

Si frumósa erá acee'a dî si rapitoriu erá

Si Societatea academica se infintiá.

Betranulu Eliade si caruntulu Cipariu si bravulu Laurianu se pareau a rentenerí, vedien-du in juru de ei pre iubitiu discipuli, conferitori si acestia din preuna cu magistri la marele edificiu nationalu, — vedien-du-si odata realizate vi-surile cele dulci ai betranetiei loru! . .

Intrunindu-se astufeliu membri academiei, înainte de tóte s'au ocupatu cu intocmirea definitiva a statutelor, cu organizarea interna a Societatei, cu facerea programelor, pentru Gramateca, Dictionariu si traducere de autori clasici — conformu intentiunei fundatoriloru.

Merita a se insemná intru onórea Societatei, câ de primul membru onorariu si-a alesu, pre ensu-si Capulu Romaniloru, pre iubitulu Principe alu Romaniei.

Cetitorii „Familiei“ au avutu ocasiune, de-a cunósce mai de-aprópe si mai cu de-a meruntulu lucrâriile Societatei academice din Bucuresci; publicandu-se in acést'a fóia pretiuíta, atátu statutele definitive, câtu si programele de Gramateca, Dictionariu si celelelte.

Societatea, dupa statute, se va intruní in totu anulu la Bucuresci, pe tempulu de la 1 aug. pana la 15 sept.

Ea si-are delegatiunea sa, care functioné-dia preste anu si conduce trebile aministrative ale Societatei.

Incheiu asta scurta recensiuine, despre cea mai nationala institutiune romana, dorindu, ca acee'a sê fia adeverat'a regeneratrice a cugetului si a mintei romane.

Iosifu Hodosiu

SUVENIRI DE CALETORIA.

XV.

(Unde sê mergemu? — in care capela ambla Bibescu, — la capel'a romana, — despre tenerimea romana din Parisu, — o cafanea mare, — berea din Parisu.)

Erá demanéti'a pe la diece óre, candu intre mine si sotiulu meu se escà urmatoriulu dialogu :

— Anu vediutu acuma multe frumóse si grandióse. Haidâmu sê cercetâmu odata si ceva mai simplu inse natiunalu.

— Apoi bine.

— Scíi ce?

— Ba.

— Vina sê visitâmu capel'a romana. Totu am audítu despre ea, va fi interesantu s'ó si vedemu odata.

— E bine.

Si cu aceste ne rogaramu de conducatoriulu nostru sê ne duca la capel'a numita. Elu inse ni respunse :

— Nu scíu cu siguritate in catrâu e capel'a romana. Decâtu ne vomu duce la palatiulu principelui Bibescu si acolo de buna séma ne voru poté indreptá la loculu doritu.

— E departe de aice locuinti'a lui Bibescu?

— Ba. In cinci minute vomu ajunge acolo.

Apucaramu intr' acolo, si nu peste multu steteramu inaintea unui edificiu frumosu. La pórtá statea unu servitoriu. Sotiulu meu numai decâtu lu-si agrá romanescce :

— Plecatiune!

— Bon jour, — respunse elu.

— Aibi bunetate a ni-spune in catrâu e capel'a romana?

La ast'a apoi servitoriulu ni-respunse nimica.

Lu-intrebaramu apoi francescce.

— Ah, dvóstre doriti sê aflați unde e capel'a?

— Da, da,

— Apoi pré bucuros. Dar trebuie sê scíti, câ sunt dóue capele. Domnulu meu ambla in capel'a *rusésca*, éra dómni'a in cea romanésca. In care doriti sê ve duceti?

— Ti-am spusu odata, câ in cea romanésca. E departe?

— Ba, nu pré.

— In câtu tempu potemu s'ajungemu pan' acolo?

— Intr'o óra.

— Multiam dtale! Si inca dîsesi, câ nu e departe.

Servitoriulu surise. Éra noi ne suiramu intr'o drosca si plecaramu catra capel'a romana. Cam peste o óra si unu patrariu ajunseramu acolo. Spre cea mai mare dorere a nóstra o gasiramu incuiata. Nimene nu erá p'a casa.

Esîndu din curte, intelniramu pe unu cunoscutu romanu din Parisu. Trecandu dinsulu in anulu trecutulu prin Pest'a, se abatù si pe la mine, si atunce eu ca din gluma i-promisei, câ si eu lu-voiu cercetá acusi. Mare fu mirarea lui revedindu-me la Parisu. Ne imbratîsiamu si ne sarutaramu ca dóue fete, apoi me intrebà :

— Da ce cauti p'aice, frate?

— D'apoi facui si eu ca voi de la Bucuresci, am venitu „in Evrop'a.“

— E bine, si acuma unde vrei sê te duci?

— Nu scíu.

— E bine, sê ve conducu dara eu in o cafanea.

Ne suiramu in drosca si cunoscutulu meu spuse cocériului : „Cafée Parisienne.“

— Sunt multi studinti romani la Parisu? — lu-intrebai.

— Vr'o patru sute, — respunse dinsulu.

— Frumosu numeru. Si ce critica mi-ai poté face despre dinsii?

— Permite-mi sê-ti remanu detoriu cu critic'a de ocamdata.

— De ce?

— Pentru câ aceea ar reesî in defavorulu loru, si-apoi nu-mi place sê defaimu pe colegii mei.

— Dóra nu existe intre voi contielegere?

— Nu existe intre noi mai nimica ce e frumosu, bunu si de doritu.

— Me faci sê me miru. Eu aveam o opiniune de totu buna despre tenerii romani din Parisu.

— Vedu, câ nu-mi dai pace. Sê-ti spunu dara, câ intru adeveru sunt intre noi câtiva, carii in totu respektulu facu onóre numelui romanau. Teneri, carii si-sacréza totu tempulu loru pentru studii, de cari va profitá acusi patri'a nóstra, scump'a Romania insultata si batjocorita de straini. Inse, dorere, numerulu acestoru juni, cari si-cunoscu misiunea, e pré micu. Partea cea mai mare pierde tempulu si prapadesce banii numai indesiertu. Acést'a parte se compune din juni, carii numai din nume cunoscu cuvintele: natiunalismu si patriotismu. Acestia stau p'aice o multîme de ani, si nu invétia, nu studiéza nimica. Nu se ocupa de alte-cele, decâtu de jocuri si femei.

— E fórte intunecosu tabloulu ce mi-l'ai depinsu. Mi-se pare, câ penelulu teu nu cunósce alta colóre decâtu cea négra.

— Ispitesce insu-ti, si vei avé ocaziune a te convinge despre adeverulu dîseloru mele.

— N'aveti atare societate literaria.

— Nu e vorb'a de asié ceva. Avemu numai dóue-trei cafanele, unde se aduna câti-va romani, dintre cari unii apoi cetescu diuariulu „Romanulu.“ Atât'a-e totu.

Impresorati de o idea trista despre junimea romana din Parisu, sosiramu la cafanéu'a numita mai susu.

— Aice o sê vedeti ceva raru si curiosu in felulu seu, — ni dîse cunoscutulu meu.

— Ast'a e cafanéu'a cea mai mare din Parisu. Dóue-dieci si dóue de billarde sunt intr' ins'a.

— Dóue-dieci si dóue!

— Da. Poftimu intrati!

Intraramu in o sala colosala. O multîme de ómeni furnicá in susu si in josu. Altii siedeau la mese bendu bere. Ocuparamu si noi locu la o mésa, si ni-ordinaramu asîsdere bere.

Servitoriulu numai decâtu puse inaintea nóstra dóue pocale in form'a acelora din cari pe la noi se bé viuulu de Champagne.

— Mi-se pare, câ servitoriulu acest'a nu ni-a priceputu bine, — observá sotiulu meu.

— Cum asié, domnule? — intrebà celu din Parisu.

— D'apoi noi amu ordinatu bere, si elu vre sê ni aduca vinu de Champagne.

Parisianulu incepù sê surida si respunse:

— Nu ve temeti, domnulu meu, câ servitoriulu va aduce ceea ce ati ordinatu. Pe aice numai din asemenea pocale se bé berea.

Intr' aceste se ivì si servitoriulu si ni-implù pocalele la toti. Fîindu-ni sete, numai decâtu ne apucaramu de beutu. Dar abié gustaramu câte-va picature, eu si sotiulu meu indata depuseramu pocalele. Me uitai pe sotiulu meu, dînsulu pe mine si amendoi intrebaramu de odata:

— Ce felu de beutura e ast'a?

— Bere, — respunse cunoscutulu meu.

— Apoi astfelu de bere se bé la Parisu?

— Ce? Dóra nu ve place?

— Cum amarului sê ni placa!?

— Me miru, câ-ci ast'a e un'a dintre cele mai bune bere din Parisu.

— Ce? Veninulu acest'a? Si se gasescu ómeni cari lu-beu?

— Ên uita-te numai in giuru de noi!

— Aruncaramu privirea in sala. Toti óspetii siedeau langa bere.

— Apoi déca e asié, eu nu mai beu bere la Parisu.

Platiramu si trecuramu in alta sala, unde stateau billardele. Erau chiar dóue-dieci si dóue. Le anumeraramu de a rendulu, câ-ci nu voiramu a crede, câ sunt atâte. Ceea ce ne mai suprinse, e, câ billardele erau tóte fara gaure, si facute a nume pentru carambolu.

Esîndu de aice, merseramu la beserie'a Notre-Dame de Paris. Despre acést'a, cu indulginti'a frumósoloru cetitóre, voiu vorbí cu alta ocaziune.

Iosifu Vulcanu.

EROISMULU AMORULUI FRATIESCU.

Eschilu erá nascutu in Attic'a din o familia onesta si stralucita. In junétia imbraicisîà carier'a armeloru; dar dupa aceea o parasì pentru a se dá cu totulu poesiei, câtra care lu-trageá geniulu seu naturale, si in care devení atâtu de escelinte, încâtu fu consideratu ca unulu din cei mai buni tragici ai tempului seu. Acusatu, câ ar' fi comisú dóra órecari impietâti in un'a din poemele sale, fú chieamatu inaintea judecatoriloru, si condemnatu de a fi ucisu cu pietri. Sosin-

du diu'a determinata pentru esecutarea acestei sentințe, fu condus de calăi în piața publică, unde poporul acel'a, care admirase de atâte ori talentele lui, alergă acum în masă, ca să fie spectatorii suplicului său.

Persoanele cu anima compatimitoria suspină, poporul nebun grabesce cruntul spectacul cu unu murmur de nerabdare. Eschilu eră acum desbracatu, și legatu cu nesce funii tari de unu par.

Se adunaseră deja pietrele cari trebuiau să servească la unu supliciu atât de crud; deja se redicase braciulu care trebuia să arunce antăiu; cându éca Amint'a, fratele lui Eschilu, alérga cu grabire, se pune alaturea langa fratele seu, și striga :

— Oprite carneficiloru; ascultati, o Ateniani! Serse a venit să atace Greci'a cu optu sute mii de ómeni, și consternatiunea latindu-se pretutindenea, nimenea nu se mai miscă, tremurá fiacare.

— În fine diece mii de ómeni se oferira a merge, ca să învingă pre Serse, séu să móra. Cine a datu cele d'antăi loviri Persiloru la Salaminea? — Eu. D'între aceia cari me asculta multi apucara armele animati de curagiulu meu și învinsera pre Serse, și Greci'a fu mântuită.

— Mam reintorsu în Athen'a; ci fara de-ami readuce și man'a care macelari-se pre Persi, și care remase pre campulu de bataia.

Dicundu aceste cuvinte, redicà braciulu și adause :

— Atenianiloru, eu am pierdut acést'a mana pentru a ve pestrá libertatea vóstra. Nu am pretinsu vre-odata, și nu am primitu nece o respătare. Eu eram multiamitu de a fi servitu patriei și de a o vedea liberă; dar nu me acceptam la acésta înfióră nenorocire de-a vedea pre fratele meu morindu cu o mórte atât de umilitoră și atât de cruda.

Dicundu aceste, se puse înaintea lui Eschilu, și adause cu curagiu :

— Scumpulu meu frate, eu mi-am sacrificatu o parte a corpului meu pentru patria; restulu lu-sacrificu acuma pentru tine. Loviti Atenianiloru! . .

Toti spectatorii fura patrúsi de admiratiune și strigara cu-o voce :

Gratia, gratia! — Amint'a deslegă pre fratele seu de la par, lu-conduse a casa, și primí prin tóte stradele pe unde treceá tributulu laudelor, ce datorise fratelui seu și eroicului seu amoru.

M. Strajanu.

SÉRA LA LUNA.

Ce nori trecu preste luna,
Cātu tóta-o inegresce!
Ce trista amaréla,
Anim'a mea invesece!

Ce mai crivetiú prefuga
Norii, și i-totu aduna;
Si ce suspinu de jele
Din anima-mi resuna!

Crivetiulu mai încéta
Si norii picuri lasa;
Suspinu-mi candu mai trece,
Ochi-mi ce lacrimi vérsa! . . .

(1865.)

Iosifu Romanu.

Feliurimi despre papuci.

Eră o damicela frumósa, care înca din tempulu junetiei sale fu duse în Egiptu de prinsoniera; aici se încredință cu Baucratis, care o iubea fórté și adese-ori ingenunchiá înaintea acestei frumseti, ce portá numele: *Rhodope*.

Mai de amiratu eră în fét'a acést'a acee'a, că avea nesce pitióre frumóse preste masura și portá nesce papucei de totu mandri și sclipitiosi, caror'a avea de-a si-multiamí și fericirea; că-ci odata, cându se scaldá în undele Nilului veghindu sierbitóriele pe lenga vestmintele ei, de-odata, fara veste se iví unu vulturu și rapí unulu d'între papucii damicelei și sborà cu densulu pana la resiedinti'a regéscă din Memphis, unde lu-scapà apoi în sinulu regelui Psameticu, chiaru atunci, cându acel'a siedea — dupa datina — în tégu, pre scaunulu judecatorescu.

Psameticu multu se mirà de frumseti'a papucului, cugetandu: Cu câtu va fi mai frumósa și mai curata înca, proprietarés'a aceluia? . . . Si de locu demandà ca se o cercce. O cercara și o gesira, apoi o dusera înaintea regelui. Regele intru atât'a devení de farmecatu prin frumseti'a Rhodopei, încātu, de locu se si cununà cu ea.

Viteliu, imperatoriulu romanu, dupa cum scrie Svetoniu, totudéun'a si-incaltia și si-descâlția femeia însuși cu man'a sa; ma papuculu de pre pitióru dreptu alu ei, totu-déun'a lu-portá în sinu și adeseori lu-si sarutá.

În Poloni'a, eră datina, că la mésa totu-déun'a tieneau unu papucu da atlasu, din care apoi indatinau a bé óspetii — vinu de Tokai.

În Franci'a mai de demultu, indatinau damicelele să pórté nesce papuci cu calcăie fórté 'nalte, asié, încātu barbatulu totu-déun'a si-aflá muierea de mai mica, decātu cându eră fét'a.

Nicolau F. Negrutiu.

CONVERSARE CU CETITÓRELE.

Vien'a 25 noemvre 1867.

(Frătiatea mea. — Ce v'asiu spune candu m'asiu aflá in Romani'a ori in Itali'a? — Farmeculu societătii vienesse. — Teatrulu. — O italiana. — Furi. — Amoururile cavaleresci. — Concordatulul. — Viptimele amorului.)

Spiritulu si dorulu sufletului meu pentru prim'a óra sbóra de pre maluri straine in léganulu iubiroi mele spre a conversá cu dvóstre stim. cetitóre ale acestui diariu. Ve sum pucinu cunoscutu, séu mai bine necunoscutu, dar' nu face nimicu, destulu câ ve sunt frate, frate in Romania, in ceea ce are ea mai scumpu, frate in iubirea ei. Nu sciu déca obiectele, a supra caror'a mi-permitu a ve intretiené, voru satisfacé gustului si acceptariloru dvóstre, nu sciu déca materiile ce ve-le voi espune, voru poté a ve castigá câte-va mominte de distractiune, dar' atât'a sciu câ sunteti bune si indulgente.

Candu m'asiu aflá acolo — „unde cresce flóre langa flóre, la alu Romaniei dulce sóre,“ candu m'asiu aflá in patri'a grandorei si libertătii, in patri'a nóstra: mam'a Italia, asiu avé o suma de materii la despositiune, cari de cari mai interesante, v'asiu vorbí despre iubire si sacrificiu, despre unire si libertate, despre devotamentu si sperantia in venitoriu, despre eroi si martiri, totu obiecte sublime, obiecte cari atingu anim'a si inalitia sufletulu. Dar' cugetati câ me affu in midiloculu unei societăti reci, carea posiede pucinu farmecu pentru mine, din cauza câ: „Ce-e strainu nu se lipesce, de sufletulu meu . . .“ cum cantá bardulu romanu.

Cea ce mi-ar mai poté aprinde fantasi'a si atinge anim'a, ar fi teatrulu si concertulu. Sum unu mare amatoriu alu teatrului. Prim'a piesa, la representatiunea careia am asistatu, a fostu „Brutu si Colatinu.“ Sér'a intrandu in teatrulu curtii, stéu'a mea me conduse langa o dómna frumoáa. Dati-mi voia sé vi-o facu cunoscuta, câ-ci ea ve cunosce. Asiu poté-o numi o creatura divina, o musa, o dîna, pre fruntea-i maiestósa ar stá asié de bine o coróna; pletele-i lungi cadeau pre umeri, ca unu velu de auru pre unu stratu de néua, surisulu ei erá unu rادیu alu aurerei, ochii, ah! ochii-i contineau unu focu, nu sciu sé-lu numescu cerescu ori infernalu, de óre ce o singura privire in ochii ei o platii cu perdelea libertătii. Pe de a supra portá unu vestmentu albu, simplu, care i-imprumutá grati'a si majestatea unei vestale.

Ca sé mi-tréca mai inte tempulu pana la ridicarea perdelei, luaiu „Famili'a“ ca sé o cetescu. Frumós'a mea vecina aruncá o privire furisfata a supra diariului si me întrebá:

— Sunteti romanu dle?

— Da, si dvóstra? déca mi-permiteti . . .

— Sum romana si eu, numai câtu . . .

— Mi-para bine, pré bine! Dati-mi voia sé ve întrebu, din care parte a Romaniei sunteti?

— Nu sum romana orientala, ci apuséna, o flica a reginei apelor, a belei Venetie.

— Vorbiti atâtu de bine romanesse, in câtu ve luám dreptu o bucurescéna.

— Aveati temeiu sé credeti acést'a, de óre ce limb'a romana are particularitatea, câ numai pre buzele unui latinu suna dulce si armoniósá, precandu in gur'a unui strainu si-pierde totu farmeculu si devine nesuferita. Eu am invetiat'o in Romani'a.

— Asié dara a-ti fostu in Romani'a?

— Si din colo si din cóce de Carpati.

— Potu sci, ce impresiuni ati luatú cu dvóstra din Romani'a?

— Si bune si rele dlu meu. Romani'a are unu pecatu de mórte, acel'a câ nutresce pré multi fii denaturati cari o sugu, o impléza si se speculéza cu ea.

— Veni-va si tempulu pocaintiei.

— Acelu tempu nu va veni neci odata, de órece cine si-a vendutu odata tiér'a, cine a insultatu si umilitu pre mama-sa, o va tradá, o va insultá si umilí si in venitoriu. Nu acceptá tempulu pocaintiei, ci acel'a alu desceptării consciintei poporului, atunci poporulu va chiamá inaintea judecătii sale pre toti vampirii si Eros-tratii, si va resplatí fia-caruia dupa faptele sale.

— Cum ati aflu pre femeia romana?

— Lucrulu celu mai bunu ce-lu potu face spre laud'a ei este sé tacu.

— Cum dna? Explicati-ve, ve rogu, pentru câ nu ve intielegu.

— Sunt frumoése ficele Carpatiloru, tipurile loru cele clasice potú sierbí de modelu pictoriloru si sculptoriloru. Frumseti'a, atractiunile si distinctiunile romanoloru, ér' mai alesu acelu profumu de melancolia, ce se vérsa adese-ori pre fisioni'mi'a loru si tradéza o dorere visatóre, le face atâtu de interesante si rapitóre, in câtu chiar' o dîna ar' fi gelósa de ele; dar dorere! ele nu se sciu ridicá la inaltimea chiamării loru.

— Protestezu dna, ast'a este o insulta, si apoi eu . .

— Liniscesce-te dle si me asculta pana in capetu, câ-ci atunci mi-vei da dreptu. Vorbescu din esperintia dle, câ ci in decursulu aloru cincii ani, cari i-petrecui intre romani, am avutu ocasiune sé studiezu si sé judecu pre femeia romana. La dvóstra tóte sunt de „moda,“ tóte.

— Dna, mi-vei dá contu de acést'a insulta . . .

— Te rogu, nu te revoltá, nu aperi o cauza deja perduta.

Am avutu ocasiune de repetíte ori a vedé, cum damele romane despretiuescu costumele nationale, jocurile strabune si mai alesu limb'a. Chiar' eu m'am revoltatu, cand am aflu, câ in Romani'a libera limb'a romanésca este esilata din casele multoru familii si inlocuita cu ceea francesá, si inca ce e mai tristu cu ceea rusésca si grecésca, ér' din cóce de Carpati cu cea germana si magiara. Afara de acést'a, spune-mi, déca a luatú femeia romana candu-va parte pe campulu de onóre, déca s'a entusiasmatu candu-va in favorulu venitoriu-lu romaniloru? Sé fi vediatu dta pre femeile italiene in anii 1848, 1859 si 1866. Eu am avutu patru frati, unulu cadíu in 1848, doi in companiile lui Garibaldi, la Palermu si Napoli, si alu patrulu in est'ánu la Mentan'a. „V'am crescutu patriei, ei ve si inchinu“ le díse mam'a tramitiandu-i la lupta. E bine, acum spune-mi dta, déca s'au ilustratu prin atari fapte femeile romane?

— Candu mam'a lui Stefanu celu mare si-a respinsu fiulu batutu si ranitu, óre n'a fostu mai sublima si eroica, de câtu mam'a carea si-a tramisu copii in batalia? Femeia romana a fostu paladiulu romanismului, nu s'a facutu o miscare, o revolutiune, ca sé nu fi luatú si ea parte.

— Atunci pardonu dle, mi-retragu cuvintele.

Conversatiunea se intrerupe prin ridicarea perdelei. Ce s'a petrecutu in actulu I si II nu sciu, de óre ce am fostu absorbitu cu totul in admiratiunea frumsetiei si distinctiuniloru vecinei mele. Suntemu la actulu

alu 8-le. Lucreti'a, desonorata prin fiulu regelui Sestu Tarciuiniu, cere resbunare. Brutu si Colatinu-i jura. „Josu cu tirani'a!“ dîce ea strapungundu-se. Sangele ei a fructificatu, câ-ci din elu a resaritu libertatea, si potu dîce glori'a si marirea Romei.

— Vede dle ce pôte femeia. O femeia debila a rostrnatu pre unu tiranu potinte, cum erâ Tarciuiniu.

Multiunii nobilei mele vecine pentru placut'a sêra ce mi-o procurâ si plecai a casa.

Re'tornandu-me de la teatru eram s'o patiescu. Pre piati'a de parada doi domni mi-se punu in cale. — Ce voiti dloru? — „Orologiulu, dle.“ — Poftiti sê sciti, câte ore sunt? Asteptati — sunt 12 $\frac{1}{2}$. — La o parte dloru, sê nu scotu pre „sbôra-crei — alu meu.“ Noroculu, câ nimerise doi amici ai mei, cari me scapase din man'a acestoru copii alui Mercuru. De altmintrea — precum pre la dvôstra asié si pre aici furtulu e in moda. Diu'a ca si nôptea se fura, fura continuu. Sunt hoti de strade, hoti de salonu, hoti de case si hoti de anima. Numerulu acestoru din urma este fôrte mare.

Amorurile pasionate si cavaleresci au cam esîtu din moda, totu-si Romeo si Julia si-au ici-côle câte unu descendinte. Intr'o nôpte unu baronu se impuscase pre unu mormentu. Cugetati câ din superare, câ n'a potutu mantui statulu din detorii, ori pentru câ nu s'a infiantiatu pana acum celea 82 batalione de honvedii? Nu, ci in urm'a unui amoru neferice. Baronulu iubiâ pre femeia unu amplotiatu. Secretulu amorului loru nu remase multu tempu nedescoperitu, câ-ci intr'o di' barbatului-suprînde si in prim'a furia si amaraciune si-ucide femeia. Trei zile mai tardiu baronulu se impuscâ pre mormentulu amantei sale.

Amorulu si miseritatea sunt sorgintele totoruru sinucideriloru. Nu sciu pentruce chiar' amorulu sê aiba atâte viptime? Visitorii „caseloru nebuniloru“ nispunu câ cea mai mare parte a locuitoriloru acestoru institute sunt — nebuni din amoru. Sê fia dreptu ore, câ Cupido si-a schimbatu arculu cu môrtea?

Ceea ce se agita mai tare in capitala, este nefericitulu Concordatu. In parlamentu, in adunâri, cafe-nele, ospetarii, piatie si strade, nu se vorbesce despre altu ce-va, decâtu despre elu; si lucru de mirare, pre candu tóta lumea e in contra, singuru preotii si femeile sunt pentru elu. De si Concordatulu are pre acesti doi aliati potinti, totu-si intr'o di' — va cadé!

J. C. Dragescu.

CANOVA.

(Cu ilustratiune po pagin'a 533.)

Canov'a e acelu renumitu, care dupa ce sculptur'a, prin môrtea lui Michael Angelo a prinsu a-si pierde din valôrea sa, mai intru-unu tardiu se apucâ de marea intrprenderu, a redicâ arta acee'a éra-si la gradulu marirei sale. Elu a fostu, asié dicundu, noulu creatoriu alu sculpturei; elu a fostu acelu care reapucandu éra-si firulu acelu, prin care s'au condusu artistii cei vechi catra perfectiune-a eliberatu sculptur'a de sub acele catene, sub cari a jacutu aprôpe la unu seclu si diumatate.

Ci, de si lucrâ elu eminentu, de si creâ densulu opuri escelinte, totu-si nu potea se reproduca in toti ramii acestei arte, opuri de-o asemenea valôre.

Epóc'a eroica, nu erâ acea epóca, pentru care erâ nascutu densulu, si totu-si elu si 'n acêta privintia si-a

pestreutu pre antecessorii sei; spiretulu lui inse, mai multa aplecare avea spre ideile si formele acele, in cari domnea farmeculu si incantarea. Pentru-acea i-a sucesu lui mai bine: column'a Psichei, Crotei si Venusu si pentru acea si a eluptatu elu mai multa gloria prin monumintele sale cele mormentale.

Canov'a n'a fostu neci Omeru, neci Virgilu pre campulu sculpturei, dar a fostu unu Tibullu plasticu.

CE ENOU?

* * (Maj. Sa imperatulu) sosi la Bud'a-Pest'a miercuri demaneti'a la cinci ore. Cu ocasiunea acést'a, la dorinti'a pré nalta nu se tienù neci o primire oficiala. Maj. Sa sosindu la casa de plecatu a drumului de feru, salutâ cu „Buna demaneti'a“ pe cei ce lu-acceptase, apoi se urcâ in careta.

* * (Diel'a Ungariei) in septeman'a trecuta tienù numai o siedintia, cu care ocasiune s'a datu voturile pentru unu vice-presiedinte in locul repausatului Ale-siu Dózsa. Resultatulu se va sci luni. Dar se afirma cu siguritate, câ noulu alesu e Gajzágo, carele pan' acuma erâ notariu. Totu in siedinti'a acést'a, ministeriulu presentâ casei proieptulu de lege pentru emanciparea jidaniloru.

* * (Procesu de presa) Dlu dr. Ioanu Ratiu a intentatu procesu de presa in contra diuariului „Telegrafulu Romanu.“ pentru unu articulu publicatu in acelu dinarin.

* * (Din Beiusiu) ni-se scrie, câ activ'a societate de leptura a junimei romane face pregatiri mare la unu parastasu splendidu, pentru repausatulu episcopu Samuilu Vulcanu. La tempulu seu acceptâmu impartesire speciala.

* * (In Vien'a se tienù unu „Te Deum“) la sanctio-rea legii aduse in caus'a prinsonieriloru si in intielesulu careia, acé'a sunt scutiti de-a mai portâ catena, si de-a suferi pedepse corporali.

Literatura si arte.

* * (Provocare.) Este de o importantia mare pentru noi a adunâ tôte documintele si descrierile privitóre la evenemintele nôstre natiunale din anulu 1848/9. Deci redactiunea acestei foi si-ie libertate a so adresâ cu tóta stim'a catra toti domnii prefecti, viceprefecti, tribuni si vicetribuni, cari au luat parte la crearea acelor eveneminte memorabile, rogandu-i, ca in interesulu istoriei nôstre natiunale, sê binevoie'sa a ni-impartesî ori ce date, descrieri de episóde si intemplâri speciale, pentru ale publicâ in fôia acést'a.

* * (Almanacu beletristicu.) Societatea de leptura a junimei romane din Orade'a mare, condusa de bravulu ei conducatoriulu, lucrâ necontentitu cu zelu neobositu. Chiar acuma audim, câ numit'a Societate inca in decursulu anului urmatoriu va mai scôte la lumina unu almanacu beletristicu. Activitatea si diliginti'a junimei nôstre din Orade merita tóta laud'a.

* * (Gramatica.) Acusi va esî de sub tipariu la Bucuresci „Gramatic'a limbei romanesci“ de prof. Maximu. Dlu autoriu, precum se scie, e membrulu societâti academice romane, si ca atare in decursulu adunârii a desvoltatu o activitate rara, de aceea suntemu convinsi, câ literatur'a romana va castigâ multu prin opulu dsale.

Din strainetate.

* (*La espuseiunea universală din Parisu*) care desvoltă atât a splendore și faci atât a furóre in lumea civilisata, s'au prezentatu toti imperatii lumei, afara de imperatii din Chin'a, Brazili'a și Marocco, cari, precum se vediú, nu voira sê participedie la acea solenitate brilaanta, unde se coadunã tota lumea culta.

* (*Membrulu celu din urma*) din famili'a renunita de Robespierre, numai de curendu mori ca profesore de limbi.

* (*Speditur'a postale din New-York*) intru-un'a din septamanele trecute, a primitu din Europ'a 86 mii de epistole și totu in acea septamana a speditu do-acolo 'n Europ'a vre-o 10,000.

* (*Chili'a „Göthe“ in Lipsi'a.*) In ospetari'a „Stadt Frankfurt“ din Lipsi'a, se afla o chilia arangiata, precarei pareti sunt depinse mai multe scene si evenimente referitorie la vieti'a marelui poetu germanu: Göthe, si in care, tote mobilele sunt de pre tempulu acel'a candu traiã elu. Göthe, pe tempulu, candu erã studentu, a petrecutu in acest'a ospetaria.

* (*Juarez*) dupa cum ni-spunu scirile cele mai noue, in urma totu-si a predatu cadavrulu lui Maximilian lui Tegethoff, ca acest'a sê dispuna dupa placu cu densulu; Tegethoff a si plecatu acú cu cadavrulu catra Europ'a.

* (*Unu cersitoriu interesantu*) a moritu nu de multu in Viln'a. Numele i-a fostu: Symel. La inmormentarea lui s'au adunatu toti civii urbei. Acestu barbatu onoratu intru-unu astufeliu de modu, fu unu cersitoriu evreu. Precum se vorbea, elu in decursu de 30 ani a amblatu ca cersitoriu, in vesminte rupturose, intr'o mana cu-o botã, intr' alt'a cu-o ladutia, strigandu pe stradele Vilnei: „Aduceti-ve aminte de seraci, de veduve si de orfani!“ Sub restempulu acest'a, Symel a coadunatu mai multi decatu 90,000 rubeli si densulu din acest'a, neci macaru doua parele n'a intrebuintiatu spre acoperirea lipseloru sale; ba neci nu erã lipsitu, pentru cã si-avea maestri'a sa din care se sustienea. Ci elu din banii acei cersiti, cumperã carti de studiatu pentru capii cei sermani; sciea unde se afla in Vila'a morbosii cei lipsiti de ajutoriu si elu i-cercetã regulatu si i-ajutorã. Preste tota diu'a erã la densulu mancare gatita, cu care i-nutrea densulu pre cei ce sufereau fomete, impartindu-le si vesminte celoru lipsiti. Cu-unu cuventu, totu ce-a potutu elu sê coadune prin acest'a economie a sa, erã a seraciloru. De n'ar fi fostu evreu omulu acest'a, neci nu ni-ar escitã mirarea, dar astufeliu ne-nimesce.

* (*O emulatiune de jocuri*) arangiã, nu de multu tenerimea din Baltimore, care cursu fu impreunatu cu premii. Cã, cu ce scopu au arangiatu densii cursulu, acce'a nu se scie. Doritorii de-a emulã la acestu cursu, aveau de-a se insinua cu doue dile mai nainte la jury. Numai 150 de parchi poteau sê emuleze, de ora-ce sal'a numai pentru atãtea parchi erã acomodata. Numerulu concurentiloru inse a fostu atãtu de mare, incãtu numai a trei'a parte avú concessiune de-a emulã. Si de ora-ce se insinuara vre-o 400 de insi, comitetulu in diu'a precedentã tienú o siediinta publica pre-o naia, unde apoi prin votisare se alesera cei 71 de insi. Pentru ce numai 71? Pentru-cã damele nefiindu preinsuffite de-acestu cursu, nu se insinuara numai 71-a. Astufeliu dara ne potendu emulã mai multi concurenti, decãtu concuratõrie, se incepú cursulu numai prin 71-a de pa-

rechi la 9 ore sãra, candu la resunetulu musicci, fiesce care avea strensa datorintia a se apucã de jocu. Regulamentulu acestei emulãri fu urmatoriu: pana ce durãdia music'a, joculu nu-e ertatu, ca sê se-intrerumpa; pausere sub decursulu musicci, nece sub unu pretestu nu se dã afara de-unu unicu minutu, pana candu adeca, cavalerulu si-schimba dam'a. Pre pareti erau acatiate urmatoriele inscriptiuni: „Damele sunt rogate, ca pe cavaleri se nu i-insarcinedie neci cu-o comisiune!“ De la unu jocu pana la altulu nu duredia pauza mai lunga, decãtu de 8 minute si unu jocu trebue se duredie celu putínu o jumătate de ora. Dupa mēdia-nõpte urmēdia pauza de 2 ore Cursulu are se tienã pana la 4 ore dedeminēti'a. Comisiunea critisatoriã, supravēghiã de pre o catedra redicata in mediloculu salei. Publiculu privitoriu statea pe langa pareti si pre galerii. Jocatorii toti aveau ceva semnu diferitu caracteristicu in vesminte. Premiulu celu d'antãiu a statu din 200 dolari. Premiile defipte au fostu 10. Jocurile cursera cu focu mare si comisiunea supravēghietõria, n'a avutu neci odata de-a face atari observatiuni. Publiculu aplaudã de multe ori. Feciele cele rosii causau multa desfatãre pentru publicu, ci semne de obosire nu dovedea neci o persõna concurentã. Candu au resunatu 4 ore, a amutitu si music'a. Presiedintele comisiunei apoi tienú o vorbire, in care laudã pre toti jocatorii si pre tote jocatõrele si-apoi impartii premiile; opiniunea publicului inse, numai la impartirea premiulu primu convenira cu judecat'a comisiunei, la cele lalte erã disolvata si din multe flaturi se audieau siuerãri, cari inse n'ãvãura neci o influintia a supra judecãtii comisiunei.

* (*Despre-o femeia interesanta*) vorbesce Hearne, renumitulu caletoriu anglesu. Elu adeca in caletori'a sa decatra marea medi-nopteanã, a datu de o femeia, care in pãrtile lacului Athabasca, pe unde nu locuesce neci o fiintia omenēscã, traiã intru-o coliba de nēua sengura, sengurea. Si-acēsta femeia erã frumõsa, cu dinti albi si curati ca alabastrulu, cu pēru negru si cu ochi ardietori, cari patrundeau in adenculu animei. Precopundu limb'a in care vorbeau calauzii indiani, ai lui Hearne, pentru-ca dens'a inca erã indiana numai decãtu li-enerã, cum a ajunsu ea aice? Anume, ajungandu ea, prin nesce cercustãri belicõse, in prinsõre la Cecamiesi, nu preste multu fugi pe de-ascunsulu din slavã; dar si-a pierdutu calea si astufeliu in locu ca sê ajunga a casa, dupa o retacire lunga, ajunsu la loculu unde se affã. Aici si-a eladitu o coliba de nēua si a traitu cu animale marine, pre cari le prindea cum potea; er cu pielea acelor'a se imbracã. Apoi frecandu pietri putiõse de-olalta si-facea focu Asiã a traitu ea aici mai multu tempu, pana ce o affã caletoriulu amintitu. Hearne fu farmecatu de frumseti'a acestei femei curiõse, decãtu care mai frumõsa, dupa cum se sprimã, n'a vediutu in vieti'a sa. Toti calauzii indiani se amorisera in 'trens'a. Deci indianii se detera pe lupta, ca se rivalisedie pentru posedere acestei femei, si unulu, care i-devinsa pre toti, acel'a o si dobendí de muire; era indian'a cea frumõsa nu se imbiã multu, ci si-jertfi bucurosu sengurata, pentru Hymeu.

* (*In Pragã*) prinsera unu teneru pentru furtu si lu-inchisera. Acum mai de unu anu siede inchisu, fara ca sê lu-põta ascultã judecatori'a, de ora-ce nu pricepe neci o limba in care lu-agraescu. L'au agraitu baremi in vre o 15 limbi, dar elu nu vorbesce numai o limba, ce pare a semenã catra cea tiganēscã, si totu-si neci tiganii nu lu-pricepu. Nime nu scie, ce soiu de omu põte fi.

* (*Imperatul Maximilian*) a lasatu si unu opu dupa sine, care va aparé in Lipsi'a la Dunkter si Humblot. Titlulu acestui opu este: „Prim'a mea escursiune. Calotorfi prin Greci'a, de Ferdinandu Maximilian.“

Jocuri sociale.

Tóte ce au pene, sbóra.

Societatea se asiédia in pregiurulu unei mese. Toti si-punu manile pe mésa. Atunce unu directoru numesce unulu dupa altulu multe animale cari sbóra, si spune cá acele sbóra, la ce fia-care membru alu societátii trebuie sê-si aredice manile. De exemplu: renduni-c'a sbóra, vulturulu sbóra, filomel'a sbóra. Directorulu inse insira si animale de acele, cari nu sbóra, atunce nu trebuie aredicate manile. De cumva inse óre-care aredica man'a si la numirea atarui animalu care nu sbóra, capeta pedépsa, séu dá pemnu, — si de cumva in casulu d'antâiu nu si-le aredica, asisdere dá pemnu.

A. B. C.

Un'a din societate intréba iute de vecinulu seu: „Déca eu asiú fi amabila, la ce m'ai intrebuintiá?“ — Intrebatulu trebuie sê respunda numai decátu cu aceea-si litera din alfabetu, de es. „La relatiune de amoru.“ Séu mai departe in alta litera. Unulu intréba: „Déca asiú fi busuiocu, la ce m'ai intrebuintiá?“ — „La unu buchetu.“ Si asié mai departe toti ir rendu. pana 'n fina alfabetului. Celu-ce nu scóie sê respunda iute, dá pemnu.

Taiarea farinei.

Unu taieru se umple cu farina. In farina se ascunde unu anelu. Atunce toti membri societátii ieu cáte unu cutítu si scotu cu elu din farina. De cumva óre-care aredicandu anelulu, acel'a cadiú éراسi in taieru, trebuie sê-lu scóta de acolo cu gur'a. La din contra e sílitu a dá pemnu.

Intrebari si raspunsuri.

Fia-care membru alu societátii scrie pe o hartia ceva intrebare, si pe alt'a raspunsulu. Dupa ce toti au scrisu ce au voitu, hartíile se amesteca si apoi se cetescu tóte. Din amestecatur'a acést'a a hartíiloru apoi esu contraverse fórté curióse. De exemplu: „Unde fusesi a séra?“ — „Crinolinele nu tóte sunt frumóse.“ — „Fost'ai candva amorusu?“ — „Nu e ca vinulu.“ — „De ce nu-ti mai aduci a minte de vechi'a ta relatiune?“ — „Am a casa nevésta si patru copíi.“

Pentru ce? si pentru cá.

Societatea se imparte in dóue párti egale. Unu membru impartesiesce incetu fia-caruia din o parte totu intrebári, cari se incepu cu: „Pentru ce?“ — Éra la cealalta parte i-spune totu raspunsuri curióse si nepotrivate, cari sê incepu cu: „Pentru cá.“ Atunce celu d'antâiu intréba: „Pentru ce n'ai fostu a séra inconcer-tu?“ Celalaltu raspunde: „Pentru cá semliscele supré mici.“ — „Pentru ce esti adi atátu de maniosu?“

— „Pentru cá érn'a totu ninge.“ — „Pentru ce nu voiesci sê vorbesci adi nimica cu mine?“ — „Pentru cá siórecele se teme de pisica.“

Stranutarea.

Toti membri societátii dícu de odata „hasu, hesu, hisu,“ — si a nume unulu „hasu,“ — altulu „hesu,“ — si alu treile „hisu.“ Din acést'a apoi ese unu sunetu ca si candu intrég'a societate ar fi stranutatu de odata.

Ros'a Trandafir.

Gácitura de siacu.

De S. Micsia.

re.	doru	a-	ra-	rosi	de	si	ló-
ro	o	a-	unu	spre	co	re	'n
Si	pe	ta	fló-	co	pieptu	re	se
e	síe	man-	si	Cu	da-	ta	do
ra-	te	rulu	a-	re	ro-	In	Tran
in	de	tó	dra	fi-	moru	pi	stép
re,	re	am-	ne-	ti-	sce	mi	ta
ple	tu-	Ce	ni-	si	ca	de	ghim-

Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gáciturei de siacu din nr 43: „Unde nu e vertute, acolo omulu d'omeniá trebuie, sê se cuge-te ca si scosu din tíera.“ Deslegare buna nu primiramu de la nimene.

Deslegarea gáciturei numerice din nr. 42 amu mai primit'o de la d-ele Nin'a Branu, Teresi'a Fabianu, Luis'a Venter, Emili'a Manu, Luis'a Orosz, Ioanca Berinde, Mari'a Fabianu.

POSTA REDACTIUNEI.

Segedinu. Te poti basá pe iubirea ce o avemu catra tonerimea rmanana, dar pentru aceea nu pófti ca se publicamu plagiature.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**